

улицитѣ на градътъ си препълнени съ великитѣ синове на Велика Руссия. Но кажете, какъ дойдохъ тѣ? Тѣ дойдохъ уморени, потънали въ потъ и прахъ и петимни — тѣй да се рѣче — за една чаша студена вода. За да пристигнатъ тукъ тѣ не сж знаели почивка, сънь или какви да е удобства; вървѣли сж тѣ денемъ и ноцемъ и при най-голѣма жегата, като на всѣка стѣпка сж се посрѣщале отъ крушумитѣ и гюлетата на нашитѣ поработители. И въ числото на тѣзи *герои-освободители* имаше хора богати, хора учени, високи сановници, царственни лица. Всички тѣзи хора бѣхъ оставиле отечеството си, спокойствието си, кѣщата си, чадата и родъ-роднина и идяхъ тука срѣщу огънь и желѣзо, срѣщу явна смъртъ. Защо? — Не за друго, братие, а само и само да ни даждѣ свобода. Ще рѣче, че хубаво и твърдѣ хубаво нѣщо е свободата, когато хората даже и на други за да доставятъ свобода, оставятъ и отечество, и спокойствие, и семейни радости, и всичко, което е мило и скъпо за сърцето, търпятъ всевъзможни теглила, вървятъ и срѣщу явна смъртъ. Та може ли Българинътъ да се съмнѣва, че свободата е хубаво, свето и безцѣнно благо, когато това сме го видѣли и виждаме го — тѣй да кажъ — съ очитѣ си? Дору нѣмахме свобода, свѣтътъ бѣше черенъ за насъ, никой не ни зачиташе за нищо, на насъ постоянно се трупахъ тѣги и неволи, ние бѣхме играчка на произвола на невѣжи хора и народътъ ни почти че бѣше осъденъ на окончателно загивание. Но Русия ни даде свобода и ние всички знаемъ, какъ тази свобода изеднѣжъ обърна всички наши тѣги, всички наши охкания, всички наши отчаянни страхове за бъдущето си въ истинска радостъ и какъ *тя* вдѣхна и укрѣпи въ насъ пълна увѣренность за трайно и честито частно и народно сѣществование.

Какъ, прочее, да не се говори за свобода?

Бѣше, наистина, време, когато Българинътъ не можеше и не смѣеше да говори за свобода. Бѣше време, когато гонѣхъ, працахъ на заточение, затваряхъ въ тъмници безжалостно покачвахъ на бѣсилки всѣки едногo Българи,